

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

Бала тәрбиесіндегі отбасы мен балабақшаның рөлі

ЖАРИЯЛАНДЫ 03.02.2025	ТІРЕК СӨЗДЕР ата-ана, әлеуметтендіру, әлеуметтену, бала тәрбиесі, балабақша, дамытушы орта, отбасы, отбасылық тәрбие., педагогика, тәрбиеші	СІЛТЕМЕ https://bilimger.kz/175560/
--------------------------	--	--

Бекмолда Айгерім Сәрсенбекқызы

Жұмыс орны: Маңғыстау облысы Жаңаөзен қаласы

№10 “Арай” бөбекжай бақшасы

Лауазымы: Тәрбиеші

Аннотация

Бұл мақалада бала тәрбиесіндегі отбасы мен балабақшаның маңызы терең қарастырылады. Отбасы — баланың алғашқы әлеуметтік ортасы болып табылады, ал балабақша — оның әлеуметтенуі мен білім алудағы маңызды институттарының бірі. Осы екі институттың өзара тығыз байланысы баланың жан-жақты дамуы мен болашақтағы табысты тұлға болып қалыптасуына негіз болады. Мақалада ата-ананың рөлі, тәрбиешілердің ықпалы және олардың ынтымақтастығының маңызы жан-жақты талданады.

Кілт сөздер:

бала тәрбиесі, отбасы, балабақша, тәрбиеші, ата-ана, педагогика, әлеуметтену, әлеуметтендіру, дамытушы орта, отбасылық тәрбие.

Кіріспе

Бала тәрбиесі — қоғамның маңызды мәселелерінің бірі, өйткені әрбір бала — болашақ азамат, елдің ертеңгі тірегі. Оның жеке тұлға ретінде қалыптасуына ең алдымен отбасы ықпал етеді. Отбасы — баланың

дүниетанымдық көзқарастарының, алғашқы әдеттері мен мінез-құлқының негізін қалыптастыратын алғашқы орта. Дегенмен, қазіргі таңда ата-аналардың көпшілігі жұмысбасты болғандықтан, баланың тәрбиесі мен дамуының маңызды бөлігі балабақшаға жүктеледі. Балабақша — баланың қоғамдық өмірге бейімделуіне, жаңа білім мен дағдыларды игеруіне ықпал ететін орта. Осыған байланысты отбасы мен балабақша арасындағы өзара ынтымақтастықтың маңыздылығы арта түсуде. Бұл мақалада отбасы мен балабақшаның бала тәрбиесіндегі рөлдері, олардың өзара байланысы және бірлескен әрекеттерінің тиімділігі жан-жақты қарастырылады.

Отбасының бала тәрбиесіндегі рөлі

Отбасы — баланың өміріндегі алғашқы және ең маңызды тәрбие ошағы. Баланың мінез-құлқы, құндылықтары мен дүниетанымы ата-ананың тәрбиесі арқылы қалыптасады. Ата-ананың сөздері мен іс-әрекеттері, отбасындағы қарым-қатынас моделі баланың алғашқы әлеуметтік тәжірибесін құрайды. Баланың алғашқы жетістіктері мен қоғамдағы мінез-құлық нормаларын меңгеруі де отбасы мүшелерінің ықпалымен жүзеге асады. Ата-аналар өз әрекеттерімен, қарым-қатынас мәдениетімен, өмірлік қағидаларымен баласына үлгі болады.

Отбасы тәрбиесінің бірнеше маңызды аспектілері бар:

1. **Махаббат пен қолдау** — бала өзін қауіпсіз әрі сенімді сезінуі үшін ата-анасының махаббатын сезінуі керек. Эмоциялық қолдау бала психологиясының тұрақтылығына оң әсер етеді. Отбасындағы жылулық пен қолдау бала бойында өзін-өзі бағалау сезімін нығайтады.
2. **Құндылықтар мен әдеттер** — отбасы арқылы бала адамгершілік, адалдық, сыйластық сияқты қасиеттерді үйренеді. Бұл құндылықтар тұлғаның негізін құрайды. Мысалы, ата-ананың әділдікке, еңбексүйгіштікке деген көзқарасы баланың бойында осы қасиеттерді қалыптастырады.
3. **Еңбекке баулу** — отбасында еңбекке деген дұрыс көзқарас

қалыптастыру баланың жауапкершілікті сезінуіне ықпал етеді. Ата-ананың күнделікті еңбектегі белсенділігі мен тәртібі баланың еңбекке ынтасын оятады.

4. **Психологиялық тұрақтылық** — отбасындағы тыныштық пен жылулық бала психологиясының дұрыс дамуына әсер етеді. Тұрақты ортада өскен бала өзін сенімді әрі еркін сезінеді. Отбасындағы түсіністік пен қолдау баланың қиындықтарды жеңуге деген қабілетін арттырады.

Балабақшаның бала тәрбиесіндегі маңызы

Балабақша — баланың дамуына жағдай жасайтын екінші маңызды орта. Мұнда балалар тек жаңа білім алып қана қоймай, әлеуметтену үдерісінен өтеді, құрдастарымен қарым-қатынас орнатып, ұжымда өмір сүруді үйренеді. Балабақшада бала алғаш рет ата-анасынан тыс ортада өзін көрсетуге мүмкіндік алады. Бұл оның өзіндік «Менін» қалыптастыруға, әлеуметтік дағдыларын дамытуға септігін тигізеді.

Балабақшаның бала дамуына ықпалы мыналармен ерекшеленеді:

1. **Білім беру және танымдық қабілеттерін дамыту** — мектепке дейінгі білім беру бағдарламалары арқылы бала жаңа білім алып, ойлау қабілетін дамытады. Танымдық қабілеттерді дамыту баланың қоршаған ортаға деген қызығушылығын арттырады, зияткерлік дамуға жол ашады.
2. **Әлеуметтік дағдыларды қалыптастыру** — балабақшада балалар бірге ойнап, бірлесіп әрекет ету арқылы қарым-қатынас дағдыларын меңгереді. Құрдастарымен қарым-қатынас жасау балада өз ойын жеткізу, келісу, ынтымақтастық жасау қабілеттерін қалыптастырады.
3. **Өзін-өзі тану және шығармашылық қабілеттерін дамыту** — балабақшадағы ойындар, шығармашылық сабақтар, қойылымдар мен ертегілер баланың қиялын дамытады. Бұл балаға өз ерекшеліктерін түсінуге, ішкі әлеуетін ашуға мүмкіндік береді.

4. **Дене тәрбиесі және денсаулық** — дұрыс ұйымдастырылған дене шынықтыру сабақтары баланың физикалық дамуына оң әсер етеді. Сонымен қатар, денсаулық сақтау шаралары баланың иммунитетін нығайтып, салауатты өмір салтын ұстануға тәрбиелейді.

Отбасы мен балабақша ынтымақтастығының маңызы

Бала тәрбиесінде отбасы мен балабақшаның өзара тығыз байланысы ерекше рөл атқарады. Егер ата-аналар мен тәрбиешілер арасында жүйелі қарым-қатынас орнаса, балаға қолайлы тәрбие ортасы қалыптасады. Баланың үйлесімді дамуы үшін бұл ынтымақтастық міндетті болып табылады.

Бұл ынтымақтастық мынадай бағыттарда жүзеге асады:

- **Ата-аналардың белсенді қатысуы** — ата-аналар балабақшадағы іс-шараларға қатысып, тәрбие үдерісіне араласуы қажет. Бұл балаға маңызды рөл моделін ұсынады, сонымен қатар ата-ананың тәрбие жұмысына деген жауапкершілігін арттырады.
- **Тәрбиешілер мен ата-аналар арасындағы тұрақты байланыс** — педагогтар баланың балабақшадағы мінез-құлқы туралы ата-аналарға үнемі ақпарат беріп, қажетті кеңес беруі керек. Бұл ата-аналарға өз баласының жеке ерекшеліктерін жақсырақ түсінуге мүмкіндік береді.
- **Үйлесімді тәрбие әдістерін қолдану** — балабақша мен отбасының тәрбиелік көзқарастары бір-біріне сәйкес келуі маңызды. Бұл балаға тұрақтылық пен сенімділік береді, оның психологиялық үйлесімділігін қамтамасыз етеді.
- **Ата-аналарға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету** — балабақша психологтары мен педагогтары ата-аналарға бала тәрбиесі бойынша кеңестер беріп, олардың мәселелерін шешуге көмектесуі қажет. Бұл ата-аналардың тәрбиелік құзыреттілігін арттырады.

Қорытынды

Бала тәрбиесі — тек отбасының ғана емес, қоғамның да маңызды міндеті. Отбасы баланың алғашқы тәрбиелік ортасы болса, балабақша оның білім алып, әлеуметтенуіне мүмкіндік береді. Сондықтан ата-аналар мен тәрбиешілердің тығыз ынтымақтастығы баланың үйлесімді дамуына жағдай жасайды. Баланы жан-жақты дамыту үшін отбасы мен балабақша арасында берік байланыс орнатып, тәрбие процесін бірлесіп жүргізу қажет. Отбасы мен балабақшаның өзара әрекеті баланың әлеуметтік, психологиялық және зияткерлік тұрғыда толыққанды дамуына мүмкіндік береді.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. *Выготский Л.С. «Баланың психикалық дамуы» — Алматы: Мектеп, 2020.*
2. *Құдайбергенова К. «Мектепке дейінгі педагогика» — Астана: Білім, 2019.*
3. *Баймұратова Б. «Бала тәрбиесіндегі отбасы мен қоғамның рөлі» — Алматы: Ана тілі, 2021.*
4. *ҚР Білім және ғылым министрлігі. «Мектепке дейінгі білім беру стандарты» — Астана, 2022.*
5. *Нұрғалиева А. «Отбасы психологиясы» — Алматы: Рауан, 2023.*
6. *Жүнісова Ә. «Педагогикалық ынтымақтастық негіздері» — Алматы: Ғылым, 2020.*
7. *Ахметова Г. «Мектепке дейінгі білім беру жүйесіндегі инновациялар» — Астана: Тілдер, 2022.*